

РЕШЕНИЕ

№ 1394

гр. Пазарджик, 28.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на седми декември през две хиляди двадесет и трета
година в следния състав:

Председател: Д. Чардаков

при участието на секретаря Десислава Буюклиева
като разгледа докладваното от Д. Чардаков Гражданско дело №
20235220101735 по описа за 2023 година

и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявени са субективно съединени установителни иски по чл.124,
ал.1 ГПК вр. чл.22 ЗПК и чл.26 ЗЗД.

Ищцата М. Й. Г. с ЕГН ***** от гр. Пазарджик, ул. О.М. твърди,
че на 02.11.2022г. е сключила с ответника „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК
131576434, седалище и адрес на управление: гр.С., бул. ..., договор за паричен
заем №4632686, в изпълнение на който ответникът ѝ е предоставил
потребителски кредит в размер на 1000 лв. Твърди, че чл.4, ал.2 от договора я
задължавал да обезпечи кредита чрез поръчителство от две физически лица,
отговарящи на определени условия, банкова гаранция или поръчителство от
одобрено от кредитора дружество-гарант. Твърди, че в изпълнение на това
задължение още същия ден е сключила с ответника „Файненшъл България“
ЕООД, ЕИК 202513690, седалище и адрес на управление: гр.С., ж. к. ...,
договор за предоставяне на гаранция №4632686. С него дружеството-гарант
се задължило да поръчителства пред кредитора за задълженията на ищцата по
договора за кредит, срещу което ищцата се задължила да заплати на гаранта
възнаграждение. Страните по договора за предоставяне на гаранция се
уговорили възнаграждението да се заплаща не на гаранта, а на кредитора като

добавка към месечните погасителни вноски по кредита. Последният бил овластен от гаранта да получи възнаграждението и после да му го предаде.

Ищцата поддържа, че разпоредбата на чл.4 от договора за кредит не предоставя реален избор на потребителя относно начина за обезпечаване на кредита, тъй като поставя неизпълними изисквания към поръчителите – физически лица, а получаването на банкова гаранция за малък кредит като процесния е практически невъзможно. Счита, че разпоредбата я задължава да представи на кредитора единственото възможно от предвидените в нея обезпечения, а именно поръчителството от одобрено дружество-гарант, на което следва да заплати възнаграждение. Поддържа, че това възнаграждение е свързано с кредита и представлява скрита печалба за кредитора „Изи Асет Мениджмънт“ АД, тъй като той и гаранта „Файненшъл България“ ЕООД са свързани лица. Твърди, че възнаграждението е част от годишния процент на разходите по чл.19, ал.1 ЗПК и увеличава неговия размер над пределно допустимия по чл.19, ал.4 ЗПК, което е основание за нищожност на договора за кредит, съгласно чл.19, ал.5 и чл.22, вр. чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. Твърди, че чрез договора за предоставяне на гаранция се цели заобикаляне на забраната по чл.19, ал.4 ЗЗП, както и че този договор противоречи на добрите нрави, поради което той също е недействителен.

При тези твърдения ищецът иска от съда да обяви за недействителен договора за потребителски кредит между него и ответника „Изи Асет Мениджмънт“ АД, както и да обяви за недействителен на основание чл.26, ал.1, предл. 2 ЗЗД договора за предоставяне на гаранция/поръчителство между него и ответника „Файненшъл България“ ЕООД. Сочи доказателства и претендира съдебни разноски.

Ответникът „Изи Асет Мениджмънт“ АД не оспорва сключването на договора за паричен заем с ищцата и предоставянето на кредита. Твърди, че договорната клаузата по чл.4 за изискване на обезпечение от потребителя е уговорена в съответствие с чл.11, т.18 ЗПК, а ищцата е била уведомена предварително чрез СЕФ за вида на обезпечения и срока за тяхното представяне. Поддържа, че броя и качеството на поръчителите са съобразени с размера на кредита и с ограниченията по чл.446 ГПК. Твърди, че ако потребителят е смятал за неизпълними задълженията за представяне на поръчители или на банкова гаранция е могъл да се откаже от договора дори и

след неговото сключване в 14 –дневен срок. Счита, че оспорената договорна клауза не задължава потребителя да сключи договор за предоставяне на гаранция с дружеството-гарант и да заплаща възнаграждение, тъй като предвижда и други начини за обезпечение на кредита. Самото възнаграждение не е разход по кредита и част от ГПР, тъй като се дължи на трето за договора лице. Затова същото не е част от съдържанието на договора за кредит по смисъла на чл.11, т.10 ЗПК и не трябва да се включва в него, още повече, че задължението за заплащане на възнаграждение е възникнало по-късно и въз основа на друго облигационно правоотношение. Моли за отхвърлянето на иска и претендира съдебни разноски.

Ответникът „Файненшъл България“ ЕООД оспорва иска за недействителност на договора за предоставяне на гаранция при твърдение, че този договор, който е различен от договора за поръчителство, има самостоятелно, а не акцесорно значение и неговата действителност не зависи от тази на договора за кредит. Твърди, че основният предмет на неговата търговска дейност е да гарантира изпълнението на чужди задължения срещу възнаграждение. Твърди, че с процесния договор и по възлагане от страна на ищцата се е задължил да поръчителства пред кредитора „Изи Асет Мениджмънт“ АД за изпълнението на нейните задължения по кредитите, както и че е изпълнил това свое задължение, като е сключил договор за поръчителство с кредитора. Затова счита, че е изправна страна по договора с ищцата и има право да получи уговореното възнаграждение независимо от реализирането на поръчителството и от погасяването на кредита. Моли за отхвърлянето на иска и претендира съдебни разноски.

В срока за отговор по чл.131 ГПК ответникът „Изи Асет Мениджмънт“ АД е предявил насрещни иски по чл.79, ал.1, предл.1 ЗЗД вр. чл.9, ал.1 ЗПК, вр. чл.240, ал.1 и ал.2 ЗЗД за осъждане на ищцата М. Й. Г. да му заплати сумите: 845.79 лв. главница и 73.21 лв. възнаградителна лихва, ведно със законната лихва за забава върху главницата от датата на подаване на насрещната искова молба в съда - 29.06.2023г. до плащането. Претендира вземането въз основа на оспорения от ищцата договор за паричен заем №4632686, в изпълнение на който твърди да е предоставил на същата потребителски кредит в размер на 1000лв. при фиксирана годишна лихва от 40 % /общо 102.80лв. лихва за целия срок на кредита/, който тя се е задължила да върне в срок до 19.04.2023г. на дванадесет равни двуседмични погасителни

вноски по 91.90лв. Твърди, че задължението не е изпълнено точно, поради което претендира присъждането на сумите в посочения размер, както и на съдебни разноски.

Ответникът по насрещните искове не оспорва сключването на договора и получаването на кредита. Оспорва исковете по размер и твърди, че е върнала по-голяма част от кредита.

Съдът въз основа на събраните по делото доказателства и закона достигна до следните правни и фактически изводи:

По исковете за недействителност на сключените между страните договори:

Исковите са допустими, тъй като са предявени между страните по договорно правоотношение и при наличие на правен интерес за ищеца от търсената защита, доколкото при положително съдебно решение неговите правни последици ще рефлектират благоприятно върху патримониума на ищеца.

За основателността на иска ищецът следва да установи, че между страните са сключени поредица договори, чрез които се постига забранена от закона цел.

Сключването на договора за кредит и предоставянето на кредита не се оспорва от страните. На основание чл.146, ал.1, т.4 ГПК съдът е обявил за безспорни и неподлежащи на доказване обстоятелствата, че ответникът „Изи Асет Мениджмънт“ АД и ищцата М. Й. Г. са сключили договор за паричен заем №4632686, в изпълнение на който дружеството е предоставило на същата потребителски кредит в размер на 1000лв. с фиксирана годишна лихва от 40 % и годишен процент на разходите в размер на 48.89%. Общата дължима сума по кредита /главница и лихва/ е 1102.80лв. Срокът за връщането на кредита е до 19.04.2023г., а задължението е разсрочено на 12 месечни погасителни вноски по 91.90 лв.

За безспорно е обявено и обстоятелството, че в чл.4 от договора за кредит се съдържа клауза, която задължава потребителя да обезпечи кредита чрез поръчителство от две физически лица, отговарящи на определени условия, банкова гаранция или поръчителство от одобрено от кредитора дружество-гарант.

Друго обстоятелство, което съдът е обявил за безспорно и неподлежащо на доказване, е че ищцата М. Й. Г. и ответникът „Файненшъл България“ ЕООД са сключили договор за предоставяне на гаранция №4632686, с който ищцата е възложила, а дружеството се е задължило да поръчителства пред кредитора „Изи Асет Мениджмънт“ АД за нейните задължение по договора паричен заем №4632686. Срещу това ищцата се е задължила да заплати на гаранта възнаграждение в размер на 673.20лв., което задължение е разсрочено на 12 вноски по 56.10лв., прибавени към месечните погасителни вноски по кредита.

Освен, че са безспорни, горните обстоятелства са установяват и от приетата по делото СИЕ.

Като основание за недействителност на договорите, заобикалянето на закона се характеризира със сключване на повече от една сделки, всяка от които, разгледана без връзка с другата (или другите), е валидна, но взети заедно сделките или отделни техни клаузи постигат забранен от закона резултат. В този случай нищожна е не някоя от сделките или клаузите, а цялата поредица, която води до постигането на забранената цел.

Процесният договор за кредит е регламентиран в ЗПК, който поставя изискване за максимален размер на дължимите от потребителя разходи по кредита. Съгласно чл.19, ал.4 ЗПК същите не могат да превишават процентно спрямо главницата петкратния размер на законната лихва за забава. При конкретния договор за кредит процентът на разходите на годишна база е 48.89 %, който е близък до максимално допустимия. В тежест на потребителя обаче е въведено задължението да обезпечи кредита чрез поръчителство, банкова гаранция или като сключи договор за гаранция с избран от кредитора гарант, който да поръчителства срещу възнаграждение, дължимо от потребителя.

Спорът между страните се свежда то това каква е действителната цел на съглашенията между страните за представяне на обезпечение чрез сключване на договор за гаранция срещу заплащане на възнаграждение.

По начало всяко от тези съглашения е валидно и допустимо от закона. Кредиторът има интерес да иска обезпечение на вземането си, а потребителят може да ангажира поръчител срещу възнаграждение. По своята правна същност съглашението между потребителя и гаранта представлява договор за

поръчка по чл.280 и сл. 33Д. С него довереникът /гарантът/ се задължава да извърши за сметка на доверителя /потребителя/ възложените му от последния правни действия – в случая да обезпечи изпълнението на задълженията на потребителя, произтичащи от договора за кредит.

Въпросът обаче стои по друг начин, когато кредиторът и гарантът са свързани лица по смисъла на §1, т.3 ТР на ТЗ, което видно от публичните данни в Търговския регистър. Целта на всяко обезпечение е да намали риска за кредитора от неизпълнението – в случая кредитния риск. Привличането на едно трето лице към отговорност наред с длъжника намалява риска за кредитора, тъй като той може да се удовлетвори от имуществото и на длъжника и на поръчителя. Когато обаче поръчителят е икономически свързан с кредитора, тази цел на обезпечението не може да бъде постигната, защото рискът от неизпълнение остава същият и зависи единствено от платежоспособността на първоначалния длъжник. Следователно целта на съглашенията за представяне на обезпечение от потребителя чрез договор за гаранция между него и гарант, който е свързан с кредитора, не е да се намали кредитния риск. Допълнителни аргументи в подкрепа на извода, че в случая целта на кредитора не е да получи обезпечение, могат да се изведат от факта, че обезпечаването на кредита не е въведено като изискване за получаването на финансовата услуга от потребителя. Освен това, договорът за кредит не предвижда санкция за потребителя при неизпълнение на задължението да представи обезпечението в предвидения 3-дневен срок – не е уговорена неустойка, предсрочна изискуемост или друга неблагоприятна последица за потребителя. Следователно действителната цел на съглашенията между страните е различна от обезпечението на кредита. Крейният резултат от тяхното сключване е поемането на задължение от потребителя, който следва да заплати възнаграждение на дружеството-гарант срещу учредяване на поръчителство от негова страна, което не представлява реално обезпечение за кредитора поради тясната икономическа свързаност между кредитора и гаранта. Следователно действителната цел на съглашенията е да се повишат свързаните с кредита разходи на потребителя над максимално допустимия размер по чл.19, ал.4 ЗПК. Така посредством сключването на допустими от закона сделки се преодолява законовата забрана за прекомерно оскъпяване на финансовата услуга.

Договорните клаузи, които водят до постигането на забранена от закона

цел са недействителни на основание чл.26, ал.1 ЗЗД, а когато тази цел се изразява в превишаване на допустимия годишен процент на разходите по потребителски кредит, основанието за недействителност е по чл.19, ал.5 ЗПК. В случая това е постигнато чрез разпоредбата на чл.4 от договора за кредит в частта, която задължава потребителя да обезпечи кредита чрез сключване на договор за предоставяне на гаранция с дружество-гарант, одобрено от кредитора, както и самия договор за предоставяне на гаранция, който задължава потребителя да заплати възнаграждение на свързания с кредитора гарант.

Съдът намира, че недействителността на тези съглашения не води до недействителност на договора за потребителски кредит в цялост, тъй като клаузата по чл.4 от него не засяга основните права и задължения на страните относно размера на кредита, размера на лихвата, начина и срока за погасяване. Освен това, съгласно изричната разпоредба на чл.19, ал.5 ЗПК, превишаването на максимално допустимия ГПР води до недействителност само на договорните клаузи, които предизвикват оскъпяването, но не и до недействителност на целия договор за кредит. Ето защо искът следва да се уважи частично като се обявят за недействителни съглашенията, водещи до недопустимото оскъпяване на кредита - клаузата по чл.4 от договора за кредит, както и целия договора за предоставяне на гаранция, а да се отхвърли по отношение на искането за недействителност на целия договор за кредит.

По насрещните искове:

За основателността на насрещните искове за връщане на главницата по кредита и заплащането на договорна лихва ответникът „Изи Асет Мениджмънт“ АД следва да установи наличието на валидно облигационно правоотношение с ищцата М. Й. Г., в изпълнение на което е предоставил на същата паричен заем в размер най-малко на сумата, чието връщане претендира и лихвоносния характер на вземането.

Доколкото съдът е обявил горните обстоятелства за безспорни, на доказване подлежи само размера на задължението по пера главница и лихва.

От заключението на СИЕ е видно, че след усвояването на кредита ищцата е погасила 154.21 лв. от главницата и 29.59 лв. от договорната лихва. Балансът по кредита към момента на устните състезания включва 845.79 лв. – непогасена главница и 73.21 лв. – непогасена договорна лихва. Падежът на

кредита е настъпил на 19.04.2023г. Насрещните осъдителни искове са предявени в този размер, поради което следва да се уважат изцяло.

За пълнота следва да се посочи, че ищцата е заплатила част от възнаграждението по недействителния договор за гаранция в размер на 140.20 лв., която сума подлежи на връщане, но такъв иск не е предявен.

По разноските:

При този изход на делото ответниците следва да заплатят на ищцата съдебни разноски съразмерно с уважената част от установителните искове за недействителност на договорите. В случая искът е насочен срещу двама ответници, които са страни по съглашенията, чрез които е заобиколен закона, но основателно защитаваният интерес е един - нищожността на задължението за заплащане възнаграждение по договора за предоставяне на гаранция в размер на 673.20 лв. Върху този интерес следва да се определят разноските. Ищцата е представлявана от Еднолично адвокатско дружество „Д. М.“, Булстат № 177492004, адрес на управление: гр.С., ж.к. „Манастирски ливади“, бл. 112, вх. „А“, ет. 2, офис 11, представлявано от адвокат Д. М. М.. Представителството е осъществено безплатно, при условията на чл.38, ал.1, т.2 ЗА. На основание чл.38, ал.2 от същия закон, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение в размер, който е не по-нисък от предвидения в Наредба №1 от 09.07.2001г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. С оглед уважената част от иска на пълномощника следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размер на 480 лв. /с вкл. ДДС/, съгласно чл.7, ал.2, т.1 от наредбата. На основание чл.78, ал. 6 ГПК ответниците следва да заплатят в полза на РС - Пазарджик държавна такса в размер на 50 лв.

Във връзка с насрещните искове ищцата следва да заплати на ответника „Изи Асет Мениджмънт“ АД юрисконсултско възнаграждение по чл.78, ал.8 ГПК, което с оглед сложността на делото следва да се определи в размер на 150 лв., съгласно чл. 25, ал.1 от Наредбата за заплащане на правната помощ.

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ПО ИСКА на М. Й. Г. с ЕГН ***** от гр. Пазарджик, ул. О.М.

против „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК 131576434, седалище и адрес на управление: гр.С., ж. к. ... и „Файненшъл България“ ЕООД, ЕИК 202513690, седалище и адрес на управление: гр.С., ж. к. ..., ОБЯВЯВА за нищожни, на основание чл.19, ал.5 ЗПК вр. чл.26, ал.1 ЗЗД - поради заобикаляне на закона, клаузата на чл.4 от сключения между ищцата и първия ответник договорът за паричен заем №4632686 от 02.11.2022г., която задължа ищцата да обезпечи кредита чрез договор с одобрено от кредитора дружество-гарант, което предоставя гаранционни сделки, както и целия договор за предоставяне на гаранция №4632686 от 02.11.2022г., сключен между ищцата и втория ответник, като ОТХВЪРЛЯ иска за недействителност на останалата част от договора за паричен заем №4632686 от 02.11.2022г.

ОСЪЖДА М. Й. Г. с ЕГН ***** от гр. Пазарджик, ул. О.М. на заплати на „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК 131576434, седалище и адрес на управление: гр.С., ж. к. ..., на основание чл.79, ал.1, предл.1 ЗЗД вр. чл.9, ал.1 ЗПК, вр. чл.240, ал.1 и ал.2 ЗЗД, сумата от 845.79 лв. - главница и сумата от 73.21 лв. - възнаградителна лихва, ведно със законната лихва за забава върху главницата от подаването на насрещната искова молба в съда на 29.06.2023г. до плащането, дължими по договорът за паричен заем №4632686 от 02.11.2022г.

ОСЪЖДА „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК 131576434 и „Файненшъл България“ ЕООД, ЕИК 202513690 да заплатят на Еднолично адвокатско дружество „Д. М.“, Булстат № 177492004, адрес на управление: гр.С., ж.к. „Манастирски ливади“, бл. 112, вх. „А“, ет. 2, офис 11, представлявано от адвокат Д. М. М., адвокатско възнаграждение в размер на 480 лв.

ОСЪЖДА „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК 131576434 и „Файненшъл България“ ЕООД, ЕИК 202513690 да заплатят на Районен съд – Пазарджик държавна такса в размер на 50 лв.

ОСЪЖДА М. Й. Г. с ЕГН ***** да заплати на „Изи Асет Мениджмънт“ АД, ЕИК 131576434 юрисконсултско възнаграждение в размер на 150 лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Пазарджик в 2-седмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пазарджик: _____